

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

People's Participation in the Development Plan of Boonruang
Sub-district Municipality, Chiangkhong District, Chiangrai Province

นายอนกิจ จินะแก้ว¹

ภาพจาก: <http://4.bp.blogspot.com/-rZBBdN2E4Nw/T8IzFVNHRMI/3d2F4N-CYs4/s1600/IMGA8515.JPG>

* บทคัดย่อ

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม รวมถึงประโยชน์ของการวิจัย ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วม รวมถึงข้อเสนอแนะและผลของการศึกษากลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลบุญเรือง โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม และได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปและใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สรุปผลการวิจัย ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรืองเกี่ยวกับการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง โดยการเข้าร่วมประชุมเมื่อมีโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนค่าเฉลี่ยสูงสุด และการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรืองเกี่ยวกับการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง โดยการได้เข้าร่วมประชุมประชาคม เพื่อผ่านร่างแผนพัฒนาเทศบาลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลด้วยการเป็นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรืองเกี่ยวกับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยแผนพัฒนาตอบสนองต่อความต้องการและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการได้รับประโยชน์จากการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรืองเกี่ยวกับการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับน้อย โดยการได้ติดตามการดำเนินการตามแผนพัฒนาเทศบาลที่เทศบาลประกาศใช้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการได้มีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการติดตามประเมินผลโครงการในชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง สรุปผลได้ดังนี้

การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เทศบาลควรมีการจัดประชุมเพื่อรับฟังปัญหาของประชาชน ทำเวทีประชาคมก่อนทำแผน การเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการเทศบาลควรมีการจัดประชุมเพื่อแต่งตั้งตัวแทนชุมชน โดยให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวแทนชาวบ้าน และ/หรือแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มต่างๆ

การเข้ามามีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เทศบาลควรมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินการ โดยให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึงและเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เทศบาลควรจัดทำแบบประเมินหลังกิจกรรมแล้วเสร็จ

*** คำสำคัญ:** การมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาเทศบาล แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี แผนปฏิบัติการ โครงการพัฒนาประชาคม ประชาคมท้องถิ่น

*** Abstract**

This study was aimed at investigating the levels of people's participation; suggestions towards the participation; and benefits of the participation. The population residing in the area of Boonruang Sub-district Municipality was recruited to participated in the study. The sample group was calculated using the table of sample size and stratified-random sampling technique. Survey research was employed to underpin the research design. The data was analyzed quantitatively and qualitatively.

The findings revealed that, in the overall, people's participation in formulating the development plan of Boonruang Sub-district was found at the moderate level. The domain holding the highest degree was the public benefits, while the domain gaining the least degree was participation in the follow-up process.

With regard to decision domain, people's participation was found at the moderate level. The aspect receiving the highest degree was a meeting is called upon whenever there is an effect towards the people, while the least degree of people's participation was in prioritizing the importance of the project.

According to procedure domain, people's participation was found at the moderate level. The aspect gaining the highest degree was an invitation to join the meeting to formulate the draft for the development plan, while the least degree of people's participation was an invitation to join the committee members to formulate the development plan.

Regarding benefits domain, people's participation was found at the moderate level. The aspect holding the highest degree was the development plan answers the needs and problems in the community, while the aspect gaining the least degree was the benefits from joining the committee to formulate the development plan.

Concerning follow-up process, people's participation was found at the low level. The aspect receiving the highest degree was the follow-up on the plans as the municipality outlined in a public announcement. The aspect gaining the lowest degree was the participation in formulating the indicators for use in the follow-up process of project implementation in the community.

Suggestions towards the people's participation in formulating the development plan of Boonruang Sub-district Municipality were the following.

With regard to participation in decision-making, the municipality should call on a meeting for public hearing about the people's problems through assembly method prior to drafting the development plan.

Concerning participation in the procedure, the municipality should call on a meeting to appoint the community representatives whether it be sub-district headman, head of the village, and/or leaders from other groups.

Regarding participation in the benefits, the community should call on a meeting to clarify benefits of the project for the people as a means to draw more attention and participation from the people.

According to participation in the follow-up, the community should formulate evaluation form as a means to assess the outcome of the project.

* บทนำ

นับตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาท อำนาจหน้าที่ที่เพิ่มมากขึ้น โดยมีได้เพียงที่จะมีหน้าที่ให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังคงขยายบทบาทหน้าที่ออกไป รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย โดยเฉพาะเป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้ประชาชน ในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบริหารและตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ภายใต้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนด รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการในการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณและ อัตรากำลังของราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคไปให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการให้บริการ สาธารณะของรัฐและขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองให้ชัดเจน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดหรือแห่งใดที่มีความพร้อมในการรับการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในภารกิจ ให้ดำเนินการถ่ายโอน ภายใน 4 ปี สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทใดหรือแห่งใด ที่ไม่สามารถ ที่จะรับการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่และภารกิจภายใน 4 ปี ให้ดำเนินการถ่ายโอน ภายใน 10 ปี รวมทั้งกำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุนและรายได้อื่น ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและ หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลภายในปี พ.ศ. 2544 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลภายในไม่เกิน พ.ศ. 2549 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 โดยการเพิ่มสัดส่วนอย่างต่อเนื่อง ตามระยะเวลาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจ ที่ถ่ายโอน

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นทุกแห่งจะต้องมีการเตรียมการเพื่อรองรับมาตรการในการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ และอัตรากำลังจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตามที่กฎหมายกำหนด

เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายความว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งกำหนดจุดมุ่งหมายหรือทิศทางในการพัฒนาของตนเองให้ชัดเจน มีการนำยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยมีความครอบคลุมภารกิจการพัฒนาในทุกด้าน อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพร้อมและศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะสามารถบริหารงานในความรับผิดชอบตามที่ราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจะถ่ายโอนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นแผนพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนา การกำหนดภารกิจและแนวทางดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้การกำหนดแผนงานโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทิศทางที่สอดคล้องต่อเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งนอกจากทำให้ปัญหาและความต้องการได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมแล้ว ยังเป็นการบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยังเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

ภาพจาก: <http://3.bp.blogspot.com/-CTuvr7f-2sI/T5ec2IKLLK1/v27uBuoAIMM/s1600/DSC00043.JPG>

หลักการสำคัญที่ถือเป็นหัวใจของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คือ การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาและการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่จะนำไปสู่การบรรลุตามกำหนดไว้ หากไม่มีเป้าหมายของการพัฒนาที่ชัดเจนแล้ว การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไปเรื่อยๆ ซึ่งนอกจากจะแก้ไขปัญหาอย่างซ้ำซ้อนและไม่สิ้นสุดแล้ว ยังอาจทำให้ปัญหามีความรุนแรงมากขึ้นจนอาจเกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะแก้ไขได้ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตระหนักว่าแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับต่างๆ เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนกระทรวง กรม ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัดและอำเภอ รวมตลอดถึงนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นด้วยเช่นกัน

เทศบาลเป็นหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 เป็นรูปแบบการปกครองที่เกิดจากการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น วัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการปกครองท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้นการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการในการจัดการอันหนึ่งและเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้ประชาชนในเขตเทศบาลได้มีส่วนร่วมและสามารถนำเสนอข้อคิดเห็นหรือแนวความคิดในการบริหารทรัพยากรในพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัดในเขตเทศบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเทศบาลจะเจริญก้าวหน้าและสามารถให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ได้ทั่วถึงมากขึ้น ย่อมขึ้นอยู่กับการวางแผนและการนำเสนอเกี่ยวกับการจัดทำแผนที่ ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงและตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ โดยการให้การนำเสนอการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการเสนอสภาพปัญหาของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลมากน้อยเพียงใด ซึ่งการมีส่วนร่วมพิจารณาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเทศบาลได้มีการส่งเสริมสนับสนุน

หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนซึ่งถือว่าเป็นบทบาทที่สำคัญ
อีกประการหนึ่งของการบริหารงานหรือพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ผลการศึกษาจะใช้
เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลให้มีประสิทธิภาพ
ต่อไป

* วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง

* ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง
2. ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง
3. ผลของการศึกษาของเทศบาลตำบลบุญเรือง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย สามารถใช้เป็นข้อมูล หรือแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

* ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหาการมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมรูปแบบการมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามประเมินผล

ขอบเขตด้านประชากร ได้กำหนดขอบเขตไว้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จำนวน 10 หมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลบุญเรือง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำนวนประชากรทั้งหมด 6,923 คน

* วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลบุญเรือง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำนวน 10 หมู่บ้าน มีประชากรรวมทั้งหมด 6,923 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลบุญเรือง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำนวน 10 หมู่บ้าน ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูป Krejcie & Morgan โดยมีความเชื่อมั่น 95% และมีความคลาดเคลื่อน 5% และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะคำถามปลายปิดให้ผู้ตอบเลือกคำตอบ และคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น แนวทางการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลงานวิชาการของนักวิชาการต่างๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น รวมทั้งผลงานวิชาการทั้งชาวไทยและต่างประเทศ เพื่อทำความเข้าใจเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผน

2. สร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัย โดยการนำเนื้อหาจากเอกสารทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวคิด และศึกษาจากแบบสอบถามของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อมาประยุกต์ใช้ในการสร้างแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขให้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด และนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวแทนก่อนเก็บข้อมูลจริงยังพื้นที่เป้าหมายของการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม วิเคราะห์ความเชื่อมั่น

โดยใช้สูตรของ ครอนบรัด (Cornbrash Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9502

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 3 ตอนด้วยกัน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง

ตอนที่ 3 เป็นการสอบถามถึงปัญหาและอุปสรรคกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาวิจัยข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น แนวทางการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลงานวิชาการของนักวิชาการต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารอื่นๆ เป็นต้นว่า ข้อมูลจำนวนประชากร กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น และข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลบุญเรือง เป็นต้น

2. การศึกษาวิจัยข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมดและนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติและวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป

การจัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์และบรรยายข้อมูลทั่วไป โดยใช้สถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง ใช้สถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์ระดับการมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 3 การศึกษาปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis แล้วนำมาบรรยายในรูปของความเรียง

* สรุปผลการวิจัย

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปผลได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด มีระดับการศึกษาประถมศึกษามากที่สุด สถานภาพสมรสแต่งงานอยู่ด้วยกันมากที่สุด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด และมีรายได้ระหว่าง 8,001-12,000 บาท มากที่สุด

ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง สรุปผลได้ดังนี้

การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์ ค่าเฉลี่ยสูงสุด และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามประเมินผล ค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง ในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การเข้าร่วมประชุมเมื่อมีโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง ในการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การได้เข้าร่วมประชุมประชาคม เพื่อผ่านร่างแผนพัฒนาเทศบาล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลด้วยการเป็นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง ในผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า แผนพัฒนาตอบสนองต่อความต้องการและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ยสูงสุด และการได้รับประโยชน์จากการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง ในการติดตามประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การได้ติดตามการดำเนินการตามแผนพัฒนาเทศบาลที่เทศบาลประกาศใช้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการได้มีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการติดตาม ประเมินผลโครงการในชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ภาพจาก: <http://civil.kku.ac.th/site/wp-content/uploads/2011/07/tepoon5.jpg>

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง สรุปผลได้ดังนี้

การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เทศบาลควรมีการจัดประชุมเพื่อรับฟังปัญหาของประชาชน ทำเวทีประชาคมก่อนทำแผน และจัดทำประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็น เปิดให้มีเวทีให้ประชาชนชี้แจงปัญหา และเทศบาลเองก็ต้องมาชี้แจงให้ประชาชนทราบเช่นกัน โดยกิจกรรมทั้งหมดควรเป็นการทำร่วมกันของทั้งประชาชนและผู้บริหารท้องถิ่น รวมถึงการออกพื้นที่เข้าหาประชาชน เป็นต้น

การเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ เทศบาลควรมีการจัดประชุมเพื่อแต่งตั้งตัวแทนชุมชน โดยให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวแทนชาวบ้าน และ/หรือแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มต่างๆ และมีผู้ช่วยของกลุ่มนั้นๆ มาร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานเสนอแนวความคิดในการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการของเทศบาล แต่หากเทศบาลมีแผนพัฒนาเทศบาลอยู่แล้ว ควรให้นายกเทศมนตรี

หรือตัวแทนแจ้ง/หรือประชุมประชาชนให้ทราบแนวทางดำเนินการ เมื่อได้แนวทางดำเนินการแล้ว ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ เช่น มีการประกาศตามเสียงตามสาย หรือประชาสัมพันธ์ในสื่อต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบการดำเนินการ

การเข้ามามีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เทศบาลควรมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินการ โดยให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึงและเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น แก้ไขปัญหาของประชาชนให้ตรงจุด ให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากที่สุด รวมถึงชี้แจงว่าผลประโยชน์นั้นจะมีส่วนกันทั้งสองฝ่าย

การเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เทศบาลควรจัดทำแบบประเมินหลังกิจกรรมแล้วเสร็จ และจัดการประชุมเพื่อรับฟังผลที่ได้จากกิจกรรม รับฟังความคิดเห็นและข้อบกพร่องต่างๆ และแต่งตั้งคณะกรรมการในชุมชนเพื่อติดตามประเมินผลแผนพัฒนาทุกเรื่องของเทศบาล การจัดประชุมเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน ควรทำทุกๆ 3 เดือน เมื่อได้ผลการประเมินแล้ว ควรมีการประชาสัมพันธ์ในทุกๆ ทางให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วกัน

* ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหาร บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องหรือเทศบาล ควรให้ความสำคัญในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชน/หมู่บ้าน และความต้องการของประชาชน มาบรรจุในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

2. เทศบาลควรมีระบบการประชาสัมพันธ์เปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง และหลากหลายช่องทาง เช่น แผ่นพับ วารสาร และการจัดทำเว็บไซต์เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้น

3. เทศบาลควรให้การสนับสนุนให้มีกลุ่ม องค์กรชุมชน ภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็งในการตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาจมีการจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องกฎหมาย การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และกฎหมายอื่นๆ แก่ประชาชน

4. เทศบาลควรมีการจัดประชุมประชาคมเป็นประจำทุกเดือน แบบสัจจกรเพื่อรับฟังความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาของประชาชนในชุมชน/หมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษากลยุทธ์การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง
2. ควรทำการศึกษาบทบาทของเทศบาลในการเอื้อประโยชน์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง

เอกสารอ้างอิง

- กิตติวรรณ วีระตระกูล. การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองตราด. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (นโยบายสาธารณะ) ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา, 2546.
- ชวงค์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. การปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2545.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. กฎหมายการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2547.